

ПАРЛАМЕНТСЬКІ БІБЛІОТЕКИ: КОМПЛЕКСНІ НАДАВАЧІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА ЕКСПЕРТНО-АНАЛІТИЧНИХ ПОСЛУГ

У багатьох країнах світу парламенти відомі не лише своєю законодавчою роботою, але й завдяки власним бібліотекам. Створені спочатку для того, щоб забезпечувати обраних представників народу якомога новішою та повнішою інформацією, парламентські бібліотеки поступово еволюціонували від найбільших національних книгозбірень до інституцій, що надають широкий спектр інформаційних, експертно-аналітичних та навчально-тренінгових послуг широкому колу споживачів (науковці, журналісти, аспіранти, студенти, школярі тощо), у тому числі й електронним способом.

Парламентські бібліотеки ставлять собі за мету інформувати парламентарів та громадян щодо обговорення проблем, які піднімає парламент, не перетворюючись на учасника дискусії.

Акцент у цій роботі ставиться на поясненні проблеми та компетентному аналізі впливу запропонованого законодавства, політики чи програми, які розглядаються у парламенті. При цьому головною перевагою таких матеріалів є адаптація наявної інформації до потреб споживача, представлення її в доступній формі та без спотворення змісту.

Зазвичай парламентські бібліотеки вільні від державного впливу, однак перебувають у тісному зв'язку з парламентською системою.

Бібліотеки мають велике значення як джерело незалежного, нейтрального аналізу. Вони пропонують безпечний інформаційний простір, де парламентарі з усіх політичних партій мають можливість поставити питання та отримати відповіді, яким вони зможуть довіряти.

Загалом, парламентські бібліотеки мають спільні риси, адже від початку створювалися для кращого обслуговування депутатів парламенту, їхніх помічників, працівників парламентських комітетів. Водночас вони розвиваються в контексті відмінних політичних традицій і культур, інституційних механізмів і систем цінностей різних країн.

Основні цілі функціонування парламентських бібліотек: напрацювання унікальної внутрішньої бази джерел інформації; розвиток інформаційного плюралізму (надання інформації з різних джерел); надання максимально політично та ідеологічно нейтральної інформації; збирання та зберігання фондів національно важливого значення.

Парламентські бібліотеки підтримують зв'язок з іншими інформаційно-дослідницькими інституціями: соціологічними службами та статистичними агенціями; міністерствами; університетами; аналітичними центрами; іншими бібліотеками та парламентськими бібліотеками інших країн.

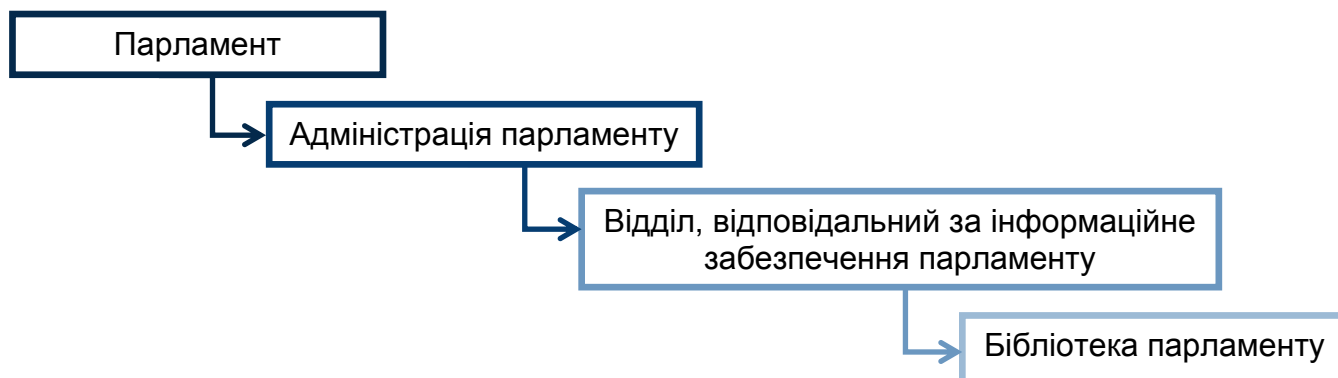
Користувачі парламентських бібліотек: члени парламенту, працівники комітетів парламенту, працівники адміністрації парламенту, колишні члени парламенту, представники уряду, представники дипломатичних місій, акредитовані журналісти, дослідники та наукові співробітники за спеціальним дозволом.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ПАРЛАМЕНТСЬКИХ БІБЛІОТЕК ЗАБЕЗПЕЧУЄТЬСЯ ТАКИМИ ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ ОДИНИЦЯМИ

- **Керівний орган бібліотеки** (несе повну відповідальність за управління бібліотекою):
 - *Головний бібліотекар* – США, Канада, Японія, Нова Зеландія. Головний бібліотекар підзвітний спікеру/ам парламенту.
- **Адміністративний орган бібліотеки** (несе відповідальність за видачу матеріалів та консультування користувачів; забезпечує обслуговування читальної зали; розробляє якісно універсальні фонди; захищає і зберігає колекції; забезпечує підтримку сервісних служб; реєструє нових користувачів).
- **Дослідницькі та аналітичні центри парламентської бібліотеки** (забезпечують парламентарів новинами, дослідженнями, аналітичним сервісом та обробляють запити на інформацію від парламентарів та суспільства).
- **Інформаційний орган бібліотеки** (формує, управляє, зберігає і оптимізує доступ до ресурсів і фондів бібліотеки; збирає і поширює інформацію про історію парламенту і парламентарів; розбудовує і підтримує інформаційні ресурси, необхідні парламентарям і співробітникам парламенту; забезпечує ефективне управління, зберігання та використання інформації; управляє змістом інформації, розміщеної на веб-сайті парламенту).

ПАРЛАМЕНТСЬКІ БІБЛІОТЕКИ ВХОДЯТЬ У СТРУКТУРУ ПАРЛАМЕНТУ ТА ПІДЗВІТНІ СПІКЕРУ/АМ ПАРЛАМЕНТУ

Найпоширеніша система підпорядкування парламентських бібліотек має просту ієрархічну структуру:



СУЧАСНІ ПАРЛАМЕНТСЬКІ БІБЛІОТЕКИ МАЮТЬ ДОБРЕ РОЗВИНУТІ ЕЛЕКТРОННІ СЕРВІСИ

- Пошукові портали: можливість здійснювати простий та розширений пошук;
- доступ до бібліографії та інформації про нові надходження;
- оформлення замовлення через електронний бланк;
- доступ до автоматизованих інформаційних систем за окремими галузями знань і типами матеріалів та до передплачених баз даних;
- створення електронного кабінету та можливість використання матеріалів в електронному вигляді;
- електронні журнали і книги з повнотекстовим доступом.

ПАРЛАМЕНТСЬКІ БІБЛІОТЕКИ ВИПУСКАЮТЬ ТАКІ ПРОДУКТИ

- Інформаційні матеріали (інформаційні документи про сформовані практики в окремій галузі);
- аналітичні звіти (аналіз конкретної проблеми);
- матеріали про світові практики (порівняльний аналіз законодавства і політичних практик в окремій країні або групі країн);
- аналітичну інформацію (узагальнена інформація у вигляді огляду з поточних питань, що регулярно оновлюється);
- документи (пошук окремих документів або витягів з нього);
- експертні матеріали (експертна аналітика з окремих питань);
- матеріали симпозіумів, конференцій, семінарів та публічних лекцій;
- огляди (огляд довідкових матеріалів та публікацій на певну тему);
- тренінги, семінари, навчальні матеріали (навчальні посібники, курси з інформаційної грамотності та історії).

ОСНОВНІ ПОСЛУГИ, ЯКІ НАДАЄ ПАРЛАМЕНТСЬКА БІБЛІОТЕКА

- Надання звичайних бібліотекарських послуг (користування повною колекцією бібліотеки);
- здійснення медіа-моніторингу преси, радіомовлення, соціальних медіа;
- підготовка якісних досліджень і аналізу для парламентарів та їхніх співробітників;
- підтримка поінформованості парламентарів щодо останніх подій, надання новин за вимогою;
- інформування громадськості стосовно діяльності парламенту;
- підтримка законодавців і комітетів шляхом надання інформації, необхідної для вивчення проблеми дня, розглянутого законодавства та підтримка підзвітності уряду;
- збереження документальної спадщини парламенту та забезпечення доступу до фондів;
- допомога в організації та проведенні брифінгів парламентських делегацій;
- допомога парламентарям в інформуванні населення стосовно парламенту та питань, які потребують вирішення.

ЦІКАВІ ФАКТИ ПРО ПАРЛАМЕНТСЬКІ БІБЛІОТЕКИ

Бібліотека Конгресу США — національна бібліотека США та дослідницький підрозділ Конгресу США є найбільшим за площею книгосховищем та однією з найважливіших бібліотек світу, яка містить мільйони книг, записів, фотографій, карт і рукописів у своїх колекціях. Заснована **1800** року, розташована у Вашингтоні, має три основні будівлі.

*Колекція Бібліотеки Конгресу США складається з більш ніж **162** мільйонів одиниць бібліотечної продукції, колекція включає в себе понад **38,6** мільйона каталогізованих книг та інших друкованих матеріалів на **470** мовах; більше **70** мільйонів рукописів; найбільша колекція рідкісних книг у Північній Америці і найбільша у світі колекція юридичних матеріалів, плівок, карт, нот і звукозаписів.*

Парламентська бібліотека Канади — була створена на основі законодавчих бібліотек Верхньої і Нижньої Канади в **1790-х** роках. У **1841** році Верхня і Нижня Канада об'єдналися, в результаті чого об'єдналися й бібліотеки. Будівля бібліотеки була відкрита в **1876** році. Парламентська бібліотека Канади має свій акаунт у **Twitter**, **@LoPResearch**, який використовують для поширення наукових публікацій. У 2014-2015 роках опублікували **144** повідомлення двома офіційними мовами.

Національна парламентська бібліотека Японії — центральна державна бібліотека Японії. Заснована **1948** року згідно із законом Японії про Національну парламентську бібліотеку на базі Імперської бібліотеки Японії. Єдина японська бібліотека, яка згідно із законом зберігає усі японські друковані видання, аудіо- та відеозаписи, опубліковані після II світової війни.

Парламентська бібліотека Фінляндії — працівники у своїй діяльності керуються **Кодексом професійної етики**, де також прописані принципи конфіденційності роботи; заохочення до розвитку професійних навичок тощо. Зазначається, що бібліотека відкрита для всіх, «хто потребує інформації про парламент, закон і суспільство».

Парламентська бібліотека Австрії працює з **1869** року, тоді в ній налічувалося **10 000** томів. З **1990** року почалася комп'ютеризація Бібліотеки та електронізація матеріалів. Зараз фонд Бібліотеки налічує **350 000** книг, які можна знайти в електронному каталозі.

Британська парламентська бібліотека — однією з перших у світі запровадила поняття бібліотечних каталогів та індексів, авторських прав, систем книжкового упорядкування, догляду та архівування. За тривалий час свого існування (створена **1826** року) Парламентська бібліотека пережила близько десятка пожеж, війни, напади та пограбування, однак досі залишається символом вікових традицій Британської імперії.

Бібліотека Сейму Республіки Польща, заснована наприкінці **1919** року, зазнала численних організаційних змін. У **1939** році під час пожежі частина колекції згоріла, інша частина вивезена до Берліна і зникла за невідомих обставин. Після війни бібліотеку почали формувати практично з нуля. Вона слугувала однопалатному парламенту, тому і була названа Бібліотекою Сейму. У **1993** році внаслідок реорганізації Канцелярії Сейму його архіви були передані бібліотеці, утворивши окремий відділ у парламентській бібліотеці.

Європейський інформаційно-дослідницький центр створено з метою надання народним депутатам України інформації, яка може бути використана ними у законотворчій діяльності. Центр здійснює пошукову, аналітичну і дослідницьку роботу щодо галузевих політик та права інших держав (насамперед країн ЄС) і міжнародних організацій.

Адреса: 01008, м. Київ, вул. Садова, 3А, каб. 434

Тел.: +38 (044) 255-36-69

E-mail: euinfocenter@rada.gov.ua

Веб-сторінка: www.euinfocenter.rada.gov.ua

Години прийому: з понеділка по п'ятницю, з 10.00 до 15.00



Діяльність Центру є частиною проекту, що реалізує ГО «Лабораторія законодавчих ініціатив» у рамках програми **USAID «РАДА: підзвітність, відповідальність, демократичне парламентське представництво»**. Програма USAID «РАДА», що виконується Фондом Східна Європа, сприяє становленню підзвітного, відповідального і демократичного парламентського органу. Більше на www.radaprogram.org. Думки, викладені в цій публікації, є винятковою відповідальністю авторів дослідження та не обов'язково відображають точку зору USAID, Фонду Східна Європа та Лабораторії законодавчих ініціатив.